

Тарасевич В. М. Теоретичний вимір інформаційно-цифрової економіки: основи і система первинних інформаційних феноменів / В. М. Тарасевич // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 3-23.

Теоретично осмислено діяльнісно-знаннєві ноумени первинних інформаційних та інформаційно-цифрових феноменів у контексті теоретичного виміру інформаційно-цифрової економіки в умовах сучасної кореволуції. Розглянуто пізнавальні витoki й основи зазначених феноменів. Інформаційний феномен або продукт представлено як знак знаннєвого образу пізнаваного об'єкта. Визначено загальні та особливі риси знаннєвого, знаннєво-інформаційного, знаннєво-понятійного та інформаційного продуктів. Охарактеризовано основні види пізнавальної діяльності (інтегрально-синтетична, власне пізнавальна, пізнавально-інформаційна, пізнавально-понятійна, власне інформаційна, чуттєво-емоційна, емпірико-абстрактна, теоретико-абстрактна, прикладна) та їх відповідні результати (продукти). Подано систему інтегрально-синтетичного, а також цілісних (чуттєво-емоційні, емпірико-абстрактні, теоретико-абстрактні, прикладні) та часткових (візуальний, аудіальний, тактильний, нюховий, смаковий тощо) первинних інформаційних продуктів як результатів відповідних видів власне інформаційної діяльності. Представлено знаннєво-інформаційний «ланцюжок», що складається з відповідних знаннєвих та інформаційних продуктів. Сформульовано базові принципи власне інформаційної діяльності, зокрема: 1) повноти вираження реального об'єкта в знаннєво-інформаційних, знаннєво-понятійних та інформаційних продуктах; 2) адекватності або відповідності знаннєвого продукту реальному об'єкту, знаннєво-інформаційного продукту – знаннєвому продукту, понятійного та інформаційного продуктів – знаннєво-інформаційному продукту; 3) жорсткої прив'язки: а) до визначеного пласта об'єкта (об'єкта в цілому) цілком відповідного єдиного знаннєвого продукту; б) до цього останнього – відповідного єдиного понятійного продукту; в) до цього продукту – відповідного єдиного інформаційного продукту. Запропоновано кількісну оцінку інформаційного продукту на основі визначення ступеня повноти позначення цим продуктом (феноменом) відповідного знаннєвого продукту (ноумену).

Звонар В. П. Джерела та принципи розвитку соціального капіталу / В. П. Звонар // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 24-39.

Висвітлено специфіку джерел і принципи розвитку соціального капіталу як неодмінної складової процесів соціалізації економіки. Обґрунтовано потенціал освіти, громадського активізму (особливо волонтерства), а також соціальних інновацій як джерел розвитку соціального капіталу. Виявлено, що яскравим прикладом конструктивного впливу інновацій у цьому контексті є ігрофікація з метою ініціювання та підтримання процесів соціального згуртування. На перспективність і переваги ігрофікації вказує той факт, що її елементи вже сьогодні широко використовуються комерційними компаніями з метою згуртування персоналу. В Україні ігрофікаційні підходи також дістають застосування в практиці публічного менеджменту як окремих державних органів найвищого рівня, так і органів місцевого самоврядування для активізації комунікації та співробітництва у громадах.

Визначено, що в науковому дискурсі нині фактично ігноруються освітні аспекти проблематики формування соціального капіталу. Поряд з тим, обґрунтовано висновок, що в сучасних умовах освіта має позиціонуватись як вагоме джерело соціального капіталу. В цьому контексті постульовано першочергове значення загальної (шкільної) освіти, яка справляє найширший суспільний вплив.

Виявлено, що серед принципів розвитку соціального капіталу основоположними є ті, що утверджують його саме як економічну субстанцію та ресурс. Такими принципами визначено соціоцентричну раціональність, складний (Парето-ефективний) утилітаризм, синергію соціоекономічної взаємодії, її інституційну обумовленість, а також соціальну свободу. В цьому зв'язку поглиблено розуміння відмінностей між соціальною та індивідуальною свободою. Соціальну свободу як принцип розвитку соціального капіталу запропоновано розглядати з позиції комплексності, що передбачає врахування специфіки громадянської та економічної свободи, а також імперативів людського розвитку.

Данилишин, Б. М. Необхідні кроки для розвитку економіки та банківського сектору України в період коронакризи та після її завершення / Б. М. Данилишин, Є. В. Степанюк // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 40-53.

Епідемія COVID-19 в Україні та світі зумовила вжиття державами безпрецедентних обмежувальних заходів з метою протидії поширенню вірусних захворювань і підтримки національних систем охорони здоров'я. Водночас запроваджені в Україні карантинні заходи, швидше, оголили та

поглибили негативні тенденції в економіці, які спостерігаються з II півріччя 2019 р. За дев'ять місяців 2020 р. падіння реального ВВП України становило 5,4%, а рівень споживчої інфляції протягом минулого року був нижче цільового діапазону НБУ, що свідчить про ознаки повноцінної стагнації у реальному секторі економіки.

Ефективність функціонування інституту фінансового посередництва та механізму монетарної трансмісії в Україні залишається невисокою. Стагнація банківського кредитування триває третій рік поспіль, а застосовані НБУ заходи стимулювання економіки виявилися недостатньо продуктивними. Співвідношення між обсягом залучених банками депозитів та виданими кредитами з 2015 р. характеризується низхідним трендом.

Ризик скорочення доходів державного бюджету України та підвищення вартості державних запозичень істотно ускладнює виконання державних програм з підтримки економіки. Відсутність достатнього простору для фінансування державних витрат за прийнятною вартістю ставить Україну в нерівні з країнами Центральної та Східної Європи умови в контексті подолання кризових явищ.

З метою протидії кризі COVID-19 країни використовують поєднання державних фіскальних механізмів з монетарними і макропруденційними інструментами центральних банків. З огляду на ризик виникнення в Україні негативного циклу погіршення фінансового стану банківського та корпоративного секторів, обґрунтовано застосування комплексного підходу до вдосконалення державної економічної та фінансової політики, що дозволить отримати синергетичний ефект від здійснюваних заходів та забезпечити довгострокове стаке зростання економіки України на базі ефективної кредитної підтримки банківської системи.

Ісаншина, Г. Ю. Тенденції розвитку звітування суб'єктів господарювання та державного управління / Г. Ю. Ісаншина // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 54-68.

Високу актуальність проблематики звітування суб'єктів бізнесу і державного сектору в Україні та ЄС підтверджує той факт, що з 34 спікерів марафону IFRS Forum – 2020 «Через прозорість до сталого розвитку: нові реалії професії» майже кожен четвертий обрав її темою своєї доповіді. З огляду на це, досліджено основні проблемні аспекти звітування вітчизняних суб'єктів господарювання різних секторів економіки, його розвиток на тлі світової глобалізації.

Проведено порівняння організації бухгалтерського обліку за інституціональними одиницями сектору загального державного управління. Систематизовано вимоги до складу звіту про управління та звіту керівництва в контексті чинної нормативно-правової бази. В останні роки в Європі набирає обертів Інтегрована звітність, яка повинна поєднати інформацію розрізнених звітів з метою можливості її порівняння за різними суб'єктами та періодами. Розглянуто склад добровільної річної звітності юридичних осіб у Європі та надано оцінку їх впливу на досягнення цілей сталого розвитку. Однією з найбільш чітких тенденцій за останні чотири роки було все частіше використання терміну «інтегрований звіт» та заяви про те, що звіти були підготовлені відповідно до Концептуальної основи IIRC.

Розглянуто питання ускладнення міжнародних стандартів фінансової звітності й проведено аналіз стандартизації нефінансової звітності. Визначено, що реформа бухгалтерського обліку та звітності в бюджетних установах неможлива без упровадження системи бюджетної звітності на рівні об'єднаних територіальних громад, районів та областей паралельно з децентралізацією та широким використанням нефінансової звітності.

Хаустов В. К. Інтелектуальна власність – потенціал інноваційного розвитку України / В. К. Хаустов // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 69-83.

Соціально-економічний розвиток України в середньо- та довгостроковій перспективі неможливий без кардинального реформування сфери інтелектуальної власності як основи активізації інноваційних процесів. Узагальнення тенденцій та досвіду провідних країн світу щодо створення, захисту та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності дозволило виявити сильні та слабкі позиції України. Так, Україна перебуває в групі країн-лідерів за узагальненим індикатором активності щодо подання заявок на об'єкти промислової власності за країнами походження, має високі позиції відповідних індикаторів Глобального індексу інновацій за 2020 р. Вітчизняні винахідники зберігають потенціал щодо створення об'єктів права інтелектуальної власності переважно задля захисту на внутрішньому ринку: кількість подання заявок у рамках системи Договору про патентну кооперацію не перевищує 200, що у 320 разів менше, ніж у винахідників Китаю. Проте валові витрати на НДДКР у ВВП є нижчими, ніж у провідних країнах світу, у 6–10 разів.

Про низький рівень національної системи захисту інтелектуальної власності свідчить перебування України під наглядом Управління торгового представника США та у Списку пріоритетного спостереження ЄС, який включає країни з найбільш серйозними проблемами у сфері захисту інтелектуальної власності. Для України важливим є досвід ЄС і США в контексті реформування системи захисту прав інтелектуальної власності на внутрішньому та зовнішніх ринках, у тому числі щодо контрафакції, фальсифікації, піратства й плагіату. Про потенціал комерціалізації інтелектуальної власності свідчать високі позиції за відповідними індикаторами Глобального індексу інновацій, зокрема щодо експорту та імпорту об'єктів права інтелектуальної власності.

Основу інноваційної політики України доцільно формувати з використанням сучасного методологічного підходу на основі попиту, зокрема, щодо державних закупівель, оновлення регуляторного середовища, підтримки приватного попиту тощо. Такий підхід сприятиме комерціалізації результатів НДДКР та об'єктів права інтелектуальної власності.

Зверяков М. І. Наукова спадщина А.К. Покритана у світлі сучасних проблем економічної теорії / М. І.Зверяков // Економіка України. – 2021. – № 1. – С. 84-92.

Розкрито найважливіші аспекти наукової спадщини видатного вітчизняного вченого-економіста Анатолія Карповича Покритана. Показано, що наукові розробки А.К. Покритана і представників його школи зробили важливий внесок у методологію економічної теорії. Обґрунтовано, що дослідження вченим проблем власності, теорії суспільного відтворення, методологічних проблем економічної теорії є затребуваними сьогодні при дослідженні проблем української економіки і світової економічної системи.

Згідно з поглядами А.К. Покритана, у процесі наукового дослідження не можна вивчити структуру економічної системи, не враховуючи її генезис, і навпаки, дослідження генезису можливе лише на основі знання її структури. Генезис і структура виробничих відносин тісно переплітаються з єдністю історичного і логічного в економічній теорії. Показано, що поєднання логічної та історичної форм пізнання дозволило А.К. Покритану в умовах незалежної України дати не тільки об'єктивну оцінку минулій господарській системі, а й осмислити природу ринкових реформ у національній економіці та визначити ті проблеми, вирішення яких дозволить подолати негативні тенденції, виниклі в процесі формування ринкової економіки. Обґрунтовано, що даний методологічний підхід дає можливість виокремити набагато складніший, ніж традиційний (лібералізація, приватизація), комплекс відносин трансформаційних систем.

Показано, що наукову творчість А.К. Покритана вирізняють різноманіття досліджуваної тематики, глибина розробки методології та теорії політичної економії, а також залучення нових наукових проблем у сферу теоретичного аналізу. Наукові дослідження вченого є тим методологічним і теоретичним інструментарієм, який дозволяє вивчати природу сучасного розвитку національної економіки.